

Başvuru Numarası : 2019/2699
Toplantı Tarihi / Sayısı : 10.03.2020 / 118
Karar Numarası : 2020 / 61
Başvuran : A. B.
Adres : Ç. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap : Ç. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : Ç. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Karara konu başvuru, sigara kullanan mahpuslarla birlikte barındırılmasından rahatsız olan başvuranın koğuşunun varsa sigara kullanılmayan mahpusların barındırıldığı bir koğuşla değiştirilmesi talebinden ibarettir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 24.07.2019 tarih ve 2699 sayı ile kayda alınmıştır.
3. Başvuru dilekçesi ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra değerlendirme aşamasına geçilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının “Kişinin Dokunulmazlığı, Maddî ve Manevî Varlığı” başlıklı 17.maddesi; “**Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir ve kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.**” hükmünü içermektedir.

5. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un, “İnfazda Temel İlke” başlıklı 2’nci maddesine göre “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.” Mezkur Kanunun “İnfazda Temel Amaç” başlıklı 3’üncü maddesine göre “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır.” Kanunun “Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler” başlıklı 6. maddesinin 1. Fıkrasına göre “Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir: c) Cezanın infazında hükümlünün iyileştirilmesi hususunda mümkün olan araç ve olanaklar kullanılır. Hükümlünün kanun, tüzük ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır. d) İyileştirmeye gereksinimleri olmadığı saptanan hükümlülere ilişkin infaz rejiminde, bu hükümlülerin kişilikleriyle orantılı

bireyselleştirilmiş programlara yer verilmesine özen gösterilir ve bu hususlar yönetmeliklerde düzenlenir. e) Cezanın infazında adalet esaslarına uygun hareket edilir. Bu maksatla ceza infaz kurumları kanun, tüzük ve yönetmeliklerin verdiği yetkilere dayanarak nitelikli elemanlarca denetlenir. f) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur. ” şeklindedir.

6. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasının (j) bendi uyarınca; “j) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önle mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

7. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18’inci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası uyarınca; “(3) Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir...”. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 52’inci maddesi uyarınca; "Uzlaşma; insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi, mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebilir veya mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde olabilir. Uzlaşma, ihlal iddiasına muhatap olan tarafın ve başvuranın görüşlerinin alınmasından sonra en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz."

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 71’inci maddesi uyarınca; “(1) *Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52’inci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.*”

IV. DEĞERLENDİRME

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun 18’inci maddesi ile Yönetmeliğin 52 ve 71’inci maddesi uyarınca Kuruma yapılan başvuruların iddia konusunun özelliğine göre uzlaşma ile sonuçlandırılması mümkündür.

10. Karara konu başvuruda, başvuran A. B.’nin iddiaları, muhatap kurum olan Ç. E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderilerek başvuruda öne sürülen iddiaların araştırılarak doğruluklarının tespit edilmesi halinde gerekli önlemlerin alınması talep edilerek uzlaşmaya gidilip gidilmeyeceği bilgisi istenmiştir. Başvuruya konu idare tarafından yapılacak inceleme sonucunda, başvuranın taleplerinin yerine getirilmesinin mümkün olup olmayacağı ve varsa mağduriyetin giderilip giderilmeyeceği, giderildi ise buna ilişkin bilgilerin Kurumumuza iletilmesi istenmiştir.

11. Ç. E Tipi Kapalı Ceza Kurumu Müdürlüğünün 16.08.2019 tarihli yazısında; konuyla ilgili yapılan inceleme neticesinde temin edilen bilgi ve belgelere göre, başvuranın sigara içmeyenlerin barındırıldığı oda olarak belirlenen B-12 numaralı odaya yerleştirilmesine karar verilerek talebinin yerinde görüldüğü ve başvuranın mağduriyetinin giderildiği belirtilmiştir.

12. Dolayısıyla, başvuru konusu talebin, muhatap tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirildiği ve bu sebeple Kanununun 18'inci maddesi ile Yönetmeliğin 52 ve 71'inci maddeleri uyarınca iddia ve talep konusu hususun ortadan kalktığı anlaşılmış olup, başvurunun uzlaşma kararı sonuçlandırılması gerektiği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Başvurunun UZLAŞMA KARARI ile sonuçlandırılmasına,
2. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,
3. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
4. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

10.03.2020 tarihinde, Harun MERTOĞLU'nun karşı oyuyla, OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

Süleyman ARSLAN
Başkan

Mesut KINALI
İkinci Başkan

Can ESEN
Üye

Dilek ERTÜRK
Üye

Halil KALABALIK
Üye

Harun MERTOĞLU
Üye

Hıdır YILDIRIM
Üye

Mehmet ALTUNTAŞ
Üye

Mehmet Emin GENÇ
Üye

Saffet BALIN
Üye

KARŞI OY GEREKÇESİ

6701 sayılı Kanunda uzlaşmanın tarifi yapılmamıştır. Ancak uzlaşmayı, başvuran (resen yapılan incelemeler için mağdur) ile muhatabın ihlal incelemesini yapan insan hakları ve eşitlik uzmanının katılımı ile kanundaki usul ve esaslara uygun olarak anlaşmaları olarak tanımlayabiliriz.

Kanunda uzlaşma iki maddede yer almaktadır.

Madde 18/ (3) “Başkan, incelemenin özelliğine göre, görüşlerin alınmasından sonra, resen veya talep üzerine tarafları uzlaşmaya davet edebilir. Uzlaşma, insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi mağdura belli bir tazminatın ödenmesi biçiminde de olabilir. Uzlaşma en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Uzlaşma müzakereleri sırasında yapılan tespitler, alınan beyanlar veya açıklamalar, herhangi bir soruşturma ve kovuşturmada ya da davada delil olarak kullanılamaz.”

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 11- (1) Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

b) Ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurular ile insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeleri karara bağlamak, bu başvuru ve incelemelere ilişkin gerekli hâllerde uzlaşma sürecini sonuçlandırmak,

Kanun, başvuruların alınmasından, inceleme ve karar aşamasına kadar geçen süreçte uygulanacak usul ve esasları belirlemiş ve belirli süreler koymuştur.

Kurum, ileri derecede teknik ve mali uzmanlık bilgisi gerektiren konularla ilgili olarak, bilirkişi görevlendirilebilir, tanık veya ilgili kişileri dinleyebilir.

Bu sebeplerle TIHEK, yargısal faaliyette de bulunan bir Kurum’dur. Başvurunun alınmasından karar aşamasına, kararların tebliğinden kesinleştirilmesine kadar geçen sürecin belli bir disiplin içinde yürütmesi gerekir.

Uzlaşma süreci usulü de şu şekildedir.

İnsan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin bir incelemede yazılı görüşlerin alınmasından, inceleme raporunun hazırlanmasından önce tarafların talebi veya Başkanın resen yapacağı teklifle taraflar incelemeyi yapan uzmanın katılımı ile bir araya getirilir, kanunda belirlenen şartlarda anlaşmaları halinde bir uzlaşma tutanağı düzenlenir, inceleme raporu tanzim edilmeden iş bu uzlaşma sürecinin sonuçlandırmak üzere kurul gündemine getirilir ve süreç bu şekilde sonlandırılır.

Kanun uzlaşmanın nasıl olması gerektiğini de vazetmiştir.

1-İnsan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlali olduğu iddia olunan uygulamaya son verilmesi

2-Veya mağdur açısından bu sonucu sağlayacak çözümleri içerebileceği gibi

3-Mağdura belli bir tazminatın ödenmesi şeklinde de olabilir.

Uzlaşma, ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurular ile insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeler için mümkündür. Ulusal Önleme Mekanizması kapsamında ise fiilen bu süreci yürütmek zaten imkansızdır.

Bu sebeplerle kurul kararına iştirak etmiyorum.

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi